

**Agronomická
fakulta**

**Mendelova
univerzita
v Brně**

**Uplatnění ekologického chovu zvířat v podmínkách
Zlínského kraje**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
Ing. Zdeněk Hadaš, Ph.D.

Vypracovala:
Iva Navrátilová

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci na téma Uplatnění ekologického chovu zvířat v podmínkách Zlínského kraje vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:.....

.....
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Ing. Zdeňku Hadašovi, PhD. za odborné vedení, cenné rady a informace při zpracování mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o uplatnění ekologického chovu zvířat v podmínkách Zlínského kraje. V práci je uvedena obecná charakteristika ekologického zemědělství, biopotravin a jsou uvedeny i negativní a pozitivní argumenty týkající se biopotravin. V další části je charakteristika Zlínského kraje. Poslední část je zaměřena na současnou situaci ekologického zemědělství ve Zlínském kraji, včetně jednotlivých ekologických farem ve Zlínském kraji. Závěr zhodnocuje možnost dalšího rozvoje ekologického chovu zvířat v daném regionu.

Klíčová slova

Ekologické zemědělství, živočišná produkce, biopotraviny, Zlínský kraj, ekologické farmy

ABSTRACT

This thesis discusses the application of organic animal husbandry in terms of the Zlín Region. The thesis describes the general characteristics of organic farming, organic food and it shows negative and positive arguments concerning organic food. The next part is characteristic of the Zlín Region. The last part is focused on the actual situation of organic farming in the Zlín region and individual organic farms in region. Conclusion evaluates the possibility of further development of organic animal husbandry in the region.

Key words

Organic agriculture, animal production, organic food, Zlín Region, organic farms

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 CÍL PRÁCE	9
3 LITERÁRNÍ PŘEHLED	10
3.1 Ekologické zemědělství	10
3.1.1 Definice	10
3.1.2 Vznik	10
3.1.3 Hlavní motivy vzniku.....	11
3.1.4 Zásady ekologického zemědělství	11
3.1.5 Uzavřený cyklus ekologického hospodaření.....	12
3.1.6 Legislativa.....	13
3.1.7 Kontrola ekologického zemědělství.....	13
3.1.8 Živočišná produkce.....	14
3.1.8.1 Zásady ekologického chovu zvířat	15
3.1.8.2 Chov skotu.....	15
3.1.8.3 Chov ovcí a koz	19
3.1.8.4 Chov prasat.....	21
3.1.8.5 Chov drůbeže	22
3.1.9 Rostlinná výroba	23
3.2 Biopotraviny	24
3.2.1 Argumenty pro biopotraviny	25
3.2.2 Negativa přinášející ekologické zemědělství.....	27
3.3 Zlínský kraj	28
3.3.1 Charakteristika	28
3.3.2 Entografické oblasti.....	28
3.3.3 Historie.....	29
3.3.4 Geografie.....	29
3.3.5 Turistika	30
3.3.6 Průmysl.....	30
3.3.7 Nerostné suroviny	31
3.3.8 Půda.....	31
3.3.9 Podnebí	31
3.3.10 Zemědělství.....	32

3.4 Ekologické zemědělství ve Zlínském kraji	33
3.4.1 Firma Jasno spol. s.r.o.	35
3.4.2 Ekologická farma Stupava s.r.o.	36
3.4.3 Firma Ekozeas Bánov s.r.o.	37
3.4.4 Ekologická farma Sádky	37
3.4.5 Rodinné vinařství Kabudcovi	38
3.4.6 Řemeslná pekárna Vaverka	38
4 ZÁVĚR	40
5 PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	42
6 SEZNAM OBRÁZKŮ	46
7 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	47
8 SEZNAM ZKRATEK	48

1 ÚVOD

Ekologické zemědělství je novodobý způsob obhospodařování půdy bez používání syntetických hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek, které mají špatný vliv na životní prostředí, zdraví lidí a zdraví hospodářských zvířat.

Prioritou ekologického zemědělství je kvalita, nikoli kvantita. Je založené na zásadách etického chování ke zvířatům, životnímu prostředí a snaze o zachování biodiverzity. Kromě toho se snaží o udržení zaměstnanosti na venkově. Pro ekologické zemědělství je hlavní prioritou zdravá půda. Aby půda byla úrodná, je hnojena pouze organickými hnojivy, zeleným hnojením a je dodržován rozmanitý osevní postup a šetrné zpracování půdy. Díky střídání plodin vzniká biologická rovnováha a rostliny se samy brání proti škůdcům, proto není třeba požívat pesticidy. Plevely jsou odstraňovány mechanicky, v žádném případě chemicky (herbicidy), za pomoci moderní techniky přizpůsobené přírodě.

Zvířata jsou v rámci ekologického zemědělství krmena převážně krmivly z vlastní produkce podniku. Existují výjimky, kdy mohou být použita jiná než ekologická krmiva. Organické zemědělství se snaží vytvořit takové podmínky, kde zvířata mohou projevit své přirozené chování. Ekologická farma by měla v nejlepším případě chovat jen tolik zvířat, kolik je schopna uživit vlastní produkcí. Pro zvířata by měl být vybudován prostor, kde se budou moci pohybovat mimo ustájení. Pro jeden kus zvířete je předepsána minimální rozloha pastvin.

Cílem ekologického zemědělství je uzavřený cyklus hospodaření, který se snaží využívat co nejvíce vlastních zdrojů a minimalizovat ztráty. Hlavní princip je tvořen koloběhem, což znamená zdravá půda, zdravé rostliny, zdravá zvířata, zdravé potraviny, zdraví lidé a zdravá krajina.

Výsledkem ekologického hospodaření jsou kvalitní potraviny, označované značkou BIO. Aby mohly být tyto potraviny označeny značkou BIO, musí projít přísnou kontrolou a splňovat požadavky, které jsou dané zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Subjekt zodpovědný za dodržování pravidel pro ekologické zemědělství je Ministerstvo zemědělství.

Ekologické zemědělství se zapojuje svými prostředky do trvale udržitelného rozvoje od roku 1994 a je také součástí zemědělské politiky Evropské unie. V České republice je ekologické zemědělství nejvíce rozšířeno v podhorských a horských oblastech, kde je vyšší podíl trvale travních porostů (*Bioinstitut, 2015*).

2 CÍL PRÁCE

Cílem práce bylo zhodnotit současné uplatnění ekologického chovu zvířat v podmínkách Zlínského kraje. V úvodu práce budou uvedeny principy ekologického zemědělství a následně se práce zaměřuje na charakteristiku Zlínského kraje. Následující část se zabývá současnou situací ekologického zemědělství v daném regionu. Na závěr budou zhodnoceny další možnosti rozvoje ekologického chovu na území daného regionu.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Ekologické zemědělství

3.1.1 Definice

Dle zákona o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. se ekologickým zemědělstvím rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky. Stanovuje omezení či zákazy používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamožují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat (Mze, 2013).

3.1.2 Vznik

Ekologičtí zemědělci jako jediní mohou své produkty označovat značkou BIO nebo EKO. Ekologické podnikání probíhá za pomoci dotací, je ukotveno zákonem a je přísně kontrolováno příslušnou organizací. Snahou tohoto zemědělství je hospodaření, které se snaží o zachování kulturní složky krajiny a o udržení osídlení na venkově.

Ke vzniku ekologického zemědělství, které se dříve označovalo jako alternativní či organické, vedlo několik důvodů. Jedním z nich byl negativní dopad aplikace průmyslu do zemědělství, což zapříčinilo poškozování přírody, špatné zacházení s chovanými zvířaty, docházelo ke snižování kvality potravin a byly ohroženy pracovní jistoty rolníků a zdraví populace. To vše začalo změnami tradičního zemědělství začátkem 20. století. Lidé se více stěhovali do měst za prací a opouštěli prostředí venkova. Důvodem urbanizace byl rozvoj průmyslu, který probíhal i v zemědělství. S rozvojem průmyslu se začala zvyšovat produktivita práce a samozásobitelská role se změnila na roli dodavatele potravin pro lidi žijící ve městech.

Po první světové válce (kolem roku 1920) se začínají objevovat první negativní tendence v zemědělství. Díky využívání prvních těžkých strojů a minerálních hnojiv dochází ke snižování kvality půdy - erozi a utužení. Toto negativum se projevilo i u hospodářských zvířat, která měla problémy s plodností. Zprůmyslnění společnosti se začalo ve větší míře projevovat až po druhé světové válce. Důvodem byla větší potřeba potravin během války a po válce a snahy státu být potravinově soběstačný. V České republice se toto období nazývalo „Socializace zemědělství“ a v jiných zemích „Zelená

revoluce“. U nás zároveň došlo k likvidaci původních rodinných hospodářství (Šarapatka a Urban, 2006).

3.1.3 Hlavní motivy vzniku

Ekologické zemědělství vzniklo reakcí na negativa konvenčního zemědělství. Jedná se o následující negativa:

- používání rychle rozpustných minerálních hnojiv a s tím spojená eutrofizace,
- používání pesticidů ve velkém množství, snižování biodiverzity,
- rezidua v potravinách,
- agrochemikálie, jejich výroba, distribuce, aplikace, skladování,
- insekticid DDT a jeho rezidua,
- špatné podmínky pro ustájení, při transportu a porážení,
- klecové chovy,
- kupírování ocásků, ulamování zubů,
- znečištění životního prostředí odpady z velkochovů hospodářských zvířat,
- používání průmyslových krmných směsí- stimulatory růstu,
- preventivní podání léčiv jako jsou antibiotika,
- zkrmování kafilerních masokostních mouček,
- podávání hormonálních látek,
- řízená reprodukce, umělá inseminace,
- šlechtění plemen na vysokou užitkovost,
- nadměrné upravování potravin- homogenizace,
- přítomnost umělých konzervantů, ochucovadel, barviv v potravinách,
- GMO potraviny,
- tlak na zvyšování užitkovosti zvířat,
- poškození kulturní krajiny a zhoršení kvality půdy,
- snížení počtu obyvatel pracujících v zemědělství (Šarapatka a Urban, 2009).

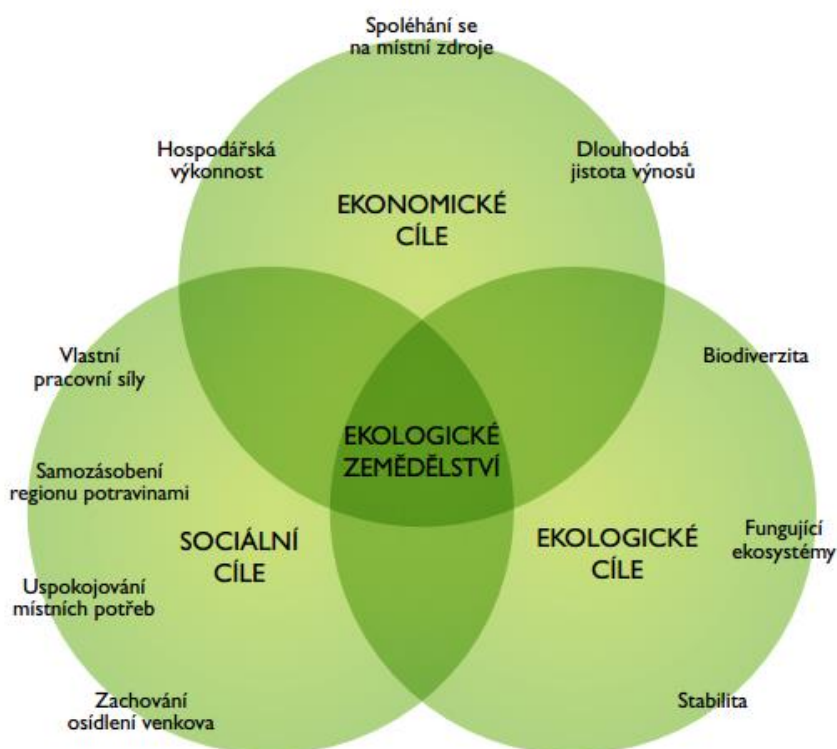
3.1.4 Zásady ekologického zemědělství

První zásadou je to, že se EZ snaží produkovat kvalitní potraviny a krmiva o vysoké nutriční hodnotě v dostatečném množství, dále se snaží pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek, využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty.

Také chce udržet a zlepšovat úrodu, vyvarovat se všech znečištění pocházejících ze zemědělského podniku, minimalizovat používání neobnovitelných zdrojů a fosilní energie.

Ekologické zemědělství se snaží dbát na welfare hospodářských zvířat vytvořením podmínek, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám. Chce uchovat přírodní ekosystémy v krajině, chránit přírodu a její diverzitu. Zajímá se také o vytváření pracovních příležitostí a tím se snaží udržet osídlení venkova a tradiční ráz zemědělské kulturní krajiny a také chce umožnit zemědělcům a jejich rodinám ekonomický a sociální rozvoj a uspokojení z práce EZ (Šarapatka a Urban, 2006).

Multifunkční zemědělství

Obr. 1 Multifunkční model ekologického zemědělství (Bioinstitut, 2007)

3.1.5 Uzavřený cyklus ekologického hospodaření

Pro chov hospodářských zvířat jsou použita především krmiva z vlastní produkce. Je chován pouze takový počet zvířat, kolik chovatel uživí. Největší důraz je kladen na welfare. V ekologických chovech se využívá jen vlastní odchov mláďat. Hnojiva, která jsou vyprodukována zvířaty, se dál využívají jako hnojení a jsou hlavním zdrojem živin

pro rostliny. Rostliny jsou pěstovány za pomoci pestrých osevních postupů a jejich ochrana je zabezpečena prevencí předcházení chorob a škůdců. Z rostlin se nakonec vyrobí krmiva, která jsou zkrmována vlastními zvířaty. To vše se pak opakuje a tvoří uzavřený cyklus (*Šarapatka a Urban, 2006*).

3.1.6 Legislativa

Od roku 2000 ekologické zemědělství spadá pod zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, který je v souladu s legislativou EU. Zákon určuje pravidla pro chov hospodářských zvířat, pěstování rostlin, dále určuje podmínky pro zpracování, dovoz, vývoz a také označování bioproduktů a biopotravin, včetně všeobecných požadavků a kontrolních postupů. V dalších letech došlo k novele zákona č.242/200 Sb. s cílem zjednodušení právních předpisů pro EZ. Úplné znění zákona: zákon č. 242 /2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, s komentářem. Hlavní dozor nad dodržováním tohoto zákona a předpisů Evropské unie má Ministerstvo zemědělství (www.mesto-zatec.cz). Dalšími právními předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou:

- Vyhláška Ministerstva zemědělství č.16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství.
- Úplné znění nařízení Rady (ES) 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91.
- Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů.
- Nařízení komise (ES) č. 1235/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí (*Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., 2008*).

3.1.7 Kontrola ekologického zemědělství

V České republice máme čtyři kontrolní organizace pověřené ministerstvem zemědělství. Tyto organizace provádí kontrolu registrovaných ekologických podnikatelů, zpracovatelů, obchodníků a dalších registrovaných osob minimálně jednou za rok (www.digilib.k.utb.cz). „Každá osoba podnikající v ekologickém zemědělství musí mít uzavřenou platnou smlouvu s některou organizací, která je pověřena Mze a

výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství. V současné době jsou Mze pověřeny výkonem kontroly a certifikace následující kontrolní organizace (*Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., 2008*):“

- KEZ o.p.s., www.kez.cz,
- Biokont CZ, s.r.o., www.biokont.cz,
- ABCERT AG, organizační složka, www.abcert.cz,
- BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s.r.o., www.bureauveritas.cz.

Státním kontrolním orgánem, který zajišťuje úřední kontrolu dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví a dobrých životních podmínkách zvířat, je Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (*Mze, 2013*).

3.1.8 Živočišná produkce

Nedílnou součástí EZ je chov hospodářských zvířat. Nejvíce se uplatňuje chov ovcí a skotu, přičemž v České republice je nejrozšířenější chov krav bez tržní produkce mléka. S vývojem lidstva se zvyšuje i všímavost spotřebitelů, kteří reagují na špatné podmínky v chovu hospodářských zvířat v konvenčním zemědělství. Díky reakci spotřebitelů, kteří mají největší vliv na welfare hospodářských zvířat, vzniklo ekologické zemědělství, které se snaží těmto špatným podmínkám vyhnout. Hospodářská zvířata jsou také významní producenti organických hnojiv, která jsou dále využívána (*Šarapatka a Urban, 2006*).

Dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů je možné v ekologickém zemědělství v souladu s právem Evropských společenství chovat pouze tyto druhy hospodářských zvířat: skot, prasata, ovce, kozy, králíky, drůbež, ryby a středoevropské ekotypy včely medonosné. Zvířata zde neuvedená mohou být na ekofarmě chována pouze jako zájmový chov, který není předmětem podnikání (např. chov holubů). Pokud je chov předmětem podnikání, nesmí být součástí ekofarmy (např. farmový chov jelenovitých, nutrií, atd.) (*Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., 2008*).

3.1.8.1 Zásady ekologického chovu zvířat

Shrnutí zásad ekologického chovu zvířat do následujících bodů:

- Přímá vazba mezi zvířaty a půdou.
- Počet zvířat na jednotku plochy je omezen.
- Přechodné období z konvenčního zemědělství na ekologické probíhající současně činí průměrně 24 měsíců (dle druhu).
- Pokud neprobíhá současně je zde délka specifická pro zvířata, užitkové změření a pro plochy na pěstování krmiv.
- Nakupovaná zvířata musí pocházet z ekologického hospodářství, jsou však přípustné výjimky pro doplnění stáda.
- Zvířata musí být krmena jen ekologicky vyprodukovanými krmiv, jsou ovšem povoleny výjimky u některých zvířat.
- Základem výživy mláďat savců je přírodní mléko.
- Pokud není možné krmit ekologickými krmivy, je možné použít omezený podíl konvenčních krmiv.
- Zdravotní péče spočívá v preventivních opatřeních.
- Při použití léčiv se upřednostňují homeopatika a fytotherapeutika.
- Podání chemických alopatických léků a antibiotik je zakázáno.
- Zákaz používání podpůrných látek pro zlepšení růstu, užitkovosti a hormonů.
- Zvířata nesmí být uvázána.
- Počet zvířat na 1 ha je omezen, aby množství dusíku nepřekročilo 170 kg/ha/ročně.
- Všem savcům musí být umožněn přístup k pastvě a do výběhu.
- Prasat musí mít k dispozici volné výběhy.
- Drůbež nesmí být chována v klecích (*Šarapatka a Urban 2006*).

3.1.8.2 Chov skotu

Pro většinu ekologických zemědělců je chov skotu základem smíšených hospodářství s rostlinou i živočišnou produkcí a podniků zaměřených na údržbu krajiny a využívání travních porostů.

Péče o skot v ekologickém zemědělství se liší už od narození. Co nejdříve po narození je nutné nechat tele, aby sáním do sebe dostalo co nejvíce mleziva od vlastní matky, kdežto v konvenčním zemědělství se upřednostňuje napájení před sáním. Krmení

mlékem probíhá po dobu 3 měsíců a na seno a strukturální krmiva si tele navyká už od prvního týdne života. Bezprostředně po ošetření jsou telata ustájena ve venkovních individuálních boxech. Podle NR 2092/91 o chovu telat je pro telata, která straší více jak jeden týden, zakázán chov v individuálních boxech bez možnosti sociálního kontaktu. U krav bez tržní produkce mléka probíhá odchov telat s matkou. Tele musí mít samozřejmě neustálý přístup k vodě. Telata jsou ustájena na kvalitní, suché a nezávadné podestýlce. V období rostlinné výživy, asi od 3. měsíců věku realizujeme odchov telat v tzv. venkovních skupinových boxech.

Na ustájení dojnic se klade největší důraz, protože je to nejnáročnější kategorie v rámci chovu skotu, ale i hospodářských zvířat vůbec. Nejvhodnější u této kategorie je ustájení volné boxové s možností výběhu nebo pastvy. Dojnice jsou ideálně ustájeny pod lehkou vzdušnou stavbou s volným pohybem zvířat a lehacím přistýlaným boxem. Počet boxů a míst u žlabů je 1 : 1. Nezbytným opatřením je zpevněný výběh, který spolu se stáji musí splňovat požadavky na parametry splňující NR č. 2092/91. Další kategorie ustájení jako je kombinované boxové nebo vazné ustájení je méně časté. Pokud je ve stáji větší koncentrace zvířat, je vhodné v návaznosti na produkční část zřídit individuální porodní kotce, někdy však postačí společné porodní kotce. Ve stájích musí být zabezpečeno kvalitní mikroklima, tzn. optimální stájová teplota, odpovídající vzdušná vlhkost, optimální rychlost proudění vzduchu a minimální obsah škodlivin, prachu a mikroorganismů. Pokud je to nezbytné, především ve stájích s nedostatkem místa, kde je riziko zranění vyšší, je povolené odrohování dojnic.

Nejvíce chovaná mléčná plemena skotu v ČR vhodná do systému EZ:

- Český strakatý skot
- Černostrakatý holštýnský skot.
- Ostatní plemena zastoupena v zanedbatelné míře (ayshire, jersey, montbeliard).

Výživa skotu v ekologických podmínkách je náročná a je těžké, aby byla plnohodnotná, především pro vysoce užitková a výrazně mléčná plemena skotu. Zvířata mohou být krmena jen krmivly vypěstovanými a vyrobenými v podmínkách EZ. Možnosti použití krmiv v ekologickém zemědělském systému jsou uvedena v NR 2092/91. Je zakázané používat extrahované šroty. Můžeme krmit tedy výlisky, pokrutinami, semeny olejnin upravených šrotováním nebo vločkováním. Z krmiv rostlinného původu jsou

použitelné: obilniny, olejniny, luskoviny, hlízy a kořeny, jiná semena a plody, objemná krmiva, jiné rostliny a jejich produkty. Jako krmiva živočišného původu jsou povolené: mléčné výrobky a mléko, ryby, mořští živočichové a jejich produkty (rybí tuk, rybí moučka), vejce a produkty z vajec, které musí pocházet z ekologických chovů. Dále se ke krmení používají minerální krmiva, která jsou zdrojem makroprvků např. kamenná sůl (zdroj NaCl), mikroprvků a stopových prvků. V ekologickém systému chovu skotu se nesmí podávat syntetické vitamíny, aminokyseliny a stimulanty růstu. Používání GMO píce a krmiv je zakázané. Je také nepřijatelné využít exkrementy a podestýlku pro krmné účely v jakémkoliv podobě a úpravě.

Při dodržování optimálních podmínek ustájení a při dobré výživě se dojnice mohou dožít až 10 let a jejich celoživotní produkce mléka může dosáhnout více než 35 000- 40 000 litrů mléka.

V České republice jednoznačně dominuje chov masného skotu v ekologickém zemědělství. Dříve u nás tento chov nebyl moc rozšířený, existovalo jen několik chovů bez tržní produkce mléka, zejména plemeno hereford. Chov masného skotu se především uplatňuje jako extenzivní způsob zemědělského hospodaření. Tento způsob chovu se nejvíce podobá ekologickému způsobu hospodaření. Pokud chce zemědělec začínat s chovem masného skotu, musí se zaměřit nejprve na systém chovu a jeho začlenění do struktury podniku, dále vybrat odpovídající plemeno, zabezpečit životní podmínky a ustájení pro zvířata, veterinární péči a kvalitní výživu. Obecně o systému chovu masného skotu můžeme říct, že se jedná o chov, kdy jsou krávy připuštěny býky masných plemen a jejich mléko je využito především k výživě telat. Tele je až do odstavu se svou matkou. Stádo telat by mělo být vyrovnané jak věkově, tak hmotnostně, proto se provádí sezónní připouštění plemenic. V chovu krav bez tržní produkce mléka si můžeme vybrat, za jakým účelem budeme zvířata chovat. Můžeme se zaměřit na plemenné chovy, užitkové chovy, chovy s produkcí jatečných telat nebo na výkrm odstavených telat. Pokud si ekologický chovatel vybere nějaké z těchto zaměření, musí respektovat vzájemnou souvislost mezi chovem zvířat a zemědělskou půdou. Pokud se rozhodneme o chov krav BTM v ekologickém zemědělství, nemůžeme tento chov kombinovat s konvenčním chovem dojnic.

Rozdělení plemen masného skotu podle původu a tělesného rámce:

Hobby plemena

- Skotský náhorní skot (highland)
- Galloway

Anglická plemena středního rámce

- Hereford
- Aberdeen- Angus

Evropská plemena středního rámce

- Limousine
- Masný simentál
- Piemontese
- Gaskoňské plemeno
- Belgické modré

Francouzská plemena velkého rámce

- Charolais
- Blonde d'Aquitaine

Obr. 2,3 Hobby plemeno highland (www.highland.cz) a masné plemeno hereford (www.irishhereford.com)

Co se týče ustájení, je masné plemeno nejméně polovinu roku chováno na pastvinách a přes zimní období jsou ustájena v zimovištích. V ekologickém zemědělství se zvířata nemusí umisťovat přes zimu do budov. Pokud tedy necháváme zvířata celoročně venku, měli bychom jim zajistit ochranu před deštěm, větrem, sluncem a extrémními teplotám. V EZ je zakázané ustájení všech zvířat v uzavřených prostorách

bez přístupu do výběhu, to se vztahuje i na chov skotu BTM. Pro krávy, které jsou ustájeny celoročně venku je důležité kromě zimoviště komplex budov zahrnující krmišťe, napájení a venkovní výběhy. Nejvhodnějším systémem napájení jsou nezamrzající míčové napáječky nebo neustále proudící voda v přírodních napajedlech.

Nezbytnou podmínkou pro krajinu je revitalizace drnu. To je důležité, protože ve výbězích v místech krmení, napájení a v blízkosti leháren je největší koncentrace zvířat a dochází tak téměř k úplnému zničení travního porostu i zvýšené koncentraci exkrementů. Proto je důležité střídat místa pro krmení v rámci zimoviště (*Šarapatka a Urban, 2006*).

3.1.8.3 Chov ovcí a koz

Jednou z hlavních výhod, proč chovat ovce nebo kozy, je relativně nízká investice do založení chovu. Ze začátku můžeme začít chov s menším počtem zvířat a postupně navyšovat kapacitu. Další výhodou je, že se ovce a kozy vyznačují všestrannou užitkovostí a mimoprodukčním využitím – udržování krajiny, eliminace plevelů. Chov ovcí a koz v ekologickém zemědělství je založen na pastevním chovu s menší intenzitou spásání porostu.

Společným chovem ovcí a koz a můžeme zvýšit objem vyprodukovaného masa až o 20 %. V poslední době se u nás uplatňuje především extenzivní chov ovcí s minimalizací vstupů a péče s cílem vytvořit vyselektované stádo (mateřská populace). Toto stádo se vyznačuje dobrými mateřskými schopnostmi, snadnými porody a mléčností. Ekologický chov může být i intenzivní, k tomu musí být však přizpůsobeny podmínky.

Ustájení pro ovce a kozy vychází z organizace bahnění. Kozám a ovcím, které se bahní v prosinci až březnu, stačí jednoduché zimní ustájení v neizolované stáji. Ovce bahnící se v dubnu až listopadu nemusí mít žádný přístřešek, pokud nejsou v horských podmínkách. Aby byly zvířatům umožněny přirozené podmínky, musí jim ustájení umožnit pečovat o vlastní tělo, drbat se, být v kontaktu s ostatními a vyhnout se znečištění.

Pro všechny kategorie ovcí a koz je vhodné volné, stelivové, ustájení. Skupinově jsou ustájeny bahnice a v individuálních koticích se nacházejí plemenní berani a kozli nebo matky s mláďaty po porodu. Jehňata a kůzlata jsou po porodu ustájena ve školkách, kde dostávají koncentrovaná krmiva. Školky jsou odděleny od prostoru pro matky uzavíratelnou probíhačkou.

Ovce a kozy jsou náročnější na záchovnou potřebu živin než skot. Je to tím, že ovce produkují vlnu, a to vyžaduje i vyšší příjem minerálních látek, zejména síry. Kůzlata a jehňata rostou nerovnoměrně. Nejprve probíhá růst do výšky a délky, až ve třetím měsíci věku nastupuje růst do šířky a hloubky. Proto volíme pastevní způsob odchovu. Nedoporučují se podávat mladým zvířatům jadrná krmiva, protože mohou způsobit problémy s kostrou. Dospělé bahnice nepotřebují tolik živin jako jehnice a kozičky, protože mají ukončený růst a tvoří se jim tukové rezervy.

V ekologickém chovu ovcí a koz je snadné zajistit výhradně organické krmení, protože jim jej poskytuje pastva. Kromě zelené píče se zvířata krmí krmnými směsmi z ekologicky vypěstovaného obilí a luskovin. Při výběru plemene hraje hlavní roli užitkové zaměření farmy. EZ by mělo v první řadě využívat původní plemena.

Vybraná plemena ovcí

- Masný užitkový typ – texel, suffolk, charollais
- Kombinovaný užitkový typ - romney marsh, šumavská ovce, valaška, cigája, merinolandschaf
- Plodný užitkový typ - romanovská ovce
- Dojný užitkový typ – východofříská ovce

Vybraná plemena koz

- Masný užitkový typ - koza búrská
- Srstnatý užitkový typ - koza angorská, koza kašmířská
- Dojný užitkový typ koz - koza bílá krátkosrstá, koza hnědá krátkosrstá
(Šarapatka a Urban, 2006)

Obr. 4,5 Koza bílá krátkosrstá (www.strevlik.cz), suffolk (www.pstrosi-hamr.cz)

3.1.8.4 Chov prasat

Ekologický chov prasat je mnohem náročnější a nákladnější než ekologický chov přežvýkavců. Chov prasat v EZ se mnohem více liší od chovu prasat v konvenčním zemědělství než jiné chovy. Prasata chovaná v konvenčním zemědělství se chovají ve vysoké koncentraci, často systémem roštového ustájení, bez možnosti pohybu na čerstvém vzduchu. Naproti tomu prasata, která jsou chovaná v EZ, mohou uplatňovat svoje přirozené životní pochody, mají přístup do venkovního výběhu, jsou odolnější, zdravější a méně strescitlivá. Ekologický chov prasat má také význam v tom, že napomáhá odbytu rostlinné produkce z orné půdy. Obilí, které se nezužítkuje k potravinářským účelům, se může využít v živočišné produkci.

Prase má vysokou potřebu jaderných krmiv, která by měla obsahovat co nejvíce bílkovin. Tyto krmiva se pěstují především na orné půdě, které je v EZ velmi málo. To vše se pak promítne do cen biomasa.

V pravidlech ekologického zemědělství je kladen důraz na velkou rozmanitost v zajišťování živin. Do denní krmné dávky prasat zařazujeme objemná krmiva, která jsou ve formě zeleného krmiva. Zelené krmení představuje buď pastva ve výběhu, nebo na pozemcích v okolí podniku. Pokud se podnik nachází v blízkosti lesa a nevyskytuje se zde ohnisko nákazy prasečím morem, měli bychom umožnit alespoň krátkodobý pobyt na jeho okraji. Prasata zde mohou projevit své přirozené chování, jako je rytí, sběr živočišné potravy či lesních plodů. V období vegetačního klidu se krmíme prasata místo objemných krmiv sennou řezankou, sennou drtí, silážovými krmivy, anebo naklíčeným obilím a naklíčenými luskovinami ve stadiu žlutého nebo zeleného klíčku. Dále se mohou ke zkrmování využít výlisky, pokrutiny, plná semena olejnin, která je možno upravit šrotováním nebo vločkováním.

Co se týká ustájení výkrmových prasat v podmínkách ekologického zemědělství, je nepřipustné používat betonové podlahy bez podestýlky, boxy omezující pohyb a ustájovací prostory bez výběhu. Pokud mluvíme o ustájení prasnic v EZ, je nepřijatelné trvalé ustájení v prostorách s řízenou klimatizací, bezpodestýlkový způsob ustájení, roštové podlahy, individuální ustájení, kromě prasnic před porodem a kojících prasnic, dále je nesprávné omezit prasnice ve volném pohybu, odstavit selata od matky dřív než za 6 týdnů, kupírovat ocásky, nepovoluje se rutinní preventivní odčervování a zřízení roštového kaliště.

Do podmínek EZ jsou nejvhodnější odolnější a méně náročná plemena, jako je např. duroc. V ČR je největší farmou, která chová prasata v ekologickém zemědělství biofarma Sasov. Biofarma Sasov chová původní plemeno přeštické černostrakaté (*Šarapatka a Urban, 2006*).

3.1.8.5 Chov drůbeže

Spotřebitelé nakupující biopotraviny, nakupují nejvíce po mléčných potravinách vejce. Hlavní využití chovu drůbeže spočívá v produkci násadových a konzumních BIO vajec, v produkci masa a někdy i peří. Slepice jsou nám prospěšné i tím, že napomáhají svým aktivním sběrem při likvidaci některých vývojových stádií škůdců rostlin a zbavují nás posklizňových zbytků. Využit můžeme i jejich trus k hnojení a kypření půdy. Chov drůbeže je nejčastěji uplatňován jako doplněk chovu ostatních zvířat (*Šarapatka a Urban, 2006*).

Při chovu kura domácího je potřeba zajistit přístup do venkovního výběhu, a to minimálně 1/3 délky svého života. Výběh musí obsahovat přístřešek nebo stromy a keře, dostatek vegetace, zvířata musí mít přístup k vodě a případně ke krmení. Stromy a keře jsou velice důležité pro úkryt slepic. Pokud slepice tuto možnost nemají, zdržují se především v blízkosti haly a dochází tak k narušení vegetace. Díky vyššímu počtu slepic ve výběhu nedochází ke kanibalismu, který je v ekologických chovech vážným problémem. Je to dáno tím, že je zde zákaz kauterizace zobáků. Slepice chované pro produkci konzumních vajec nesmí být chované v klecích. Koncentrace slepic v hale na 1 m² je maximálně 6 kusů a ve venkovním výběhu jsou to 4 m² plochy na 1 slepici. U chovů ve výkrmu, kde také je zákaz chovu v klecích, je koncentrace slepic maximálně 10 ks na 1 m² a nesmí být překročeno 21 kg živé hmotnosti na m² na konci výkrmu. Hala by měla slepicím poskytovat projevy přirozeného chování, proto v ní musí být 1/3 podestýlky na hrabání, popelení, zobání a musí zde být hřady.

Pro produkci konzumních vajec v EZ je možné chovat hybridy od zahraničních firem Lohmann nebo Hendrix Genetics. V ČR jsou využíváni hybridy Moravia nebo Dominant. Vejce z ekologických chovů jsou označena číslem 0. Pro ekologický chov ve výkrmu jsou v ČR uznáni pouze tyto hybridy: Cobb Sasso 150, Redro S, Red JA, JA 757, Ross Rowan, S 757.

Slepice mohou být krmena pouze krmivem pocházejícím z ekologického zemědělství (*Lichovnicková, 2015*). Pokud nejsou zemědělci schopni získat proteinová

krmiva výhradně z ekologické produkce, je povoleno použít pro drůbež (i prasat) na období 12 měsíců 5 % jiných proteinových krmiv než ekologických (*Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., 2008*). Nejvíce by měla být použita krmiva z vlastní produkce. K pokrytí potřeby vitamínů a minerálních látek se mohou použít minerálně vitamínové premixy, které však nesmí být vyrobeny syntetickou cestou.

Pro ochranu zdraví je nejdůležitější prevence. V Ekologickém chovu drůbeže se nesmí používat syntetická léčiva, ani v případě prevence (*Lichovnicková, 2015*).

3.1.9 Rostlinná výroba

Organické zemědělství se snaží nepoužívat podpůrné prostředky, jako jsou například pesticidy, ale snaží se tyto látky nahradit biologickými postupy. Rostliny tak více napadají plevely a škůdci, a proto musí mít mnohem promyšlenější a složitější osevní postup. Pomocí střídání plodin se snaží zlepšit úrodnost půdy, zvýšit využitelnost vody a živin, mikrobiální aktivitu půdy, příjem dusíku, potlačit napadení rostlin chorobami, zvýšit biodiverzitu a stabilitu agroekosystému. EZ se snaží střídát plodiny obohacující půdu o organickou hmotu s plodinami o ni ochuzujícími. Vybírají se druhy a odrůdy rezistentní a tolerantní k významným škodlivým činitelům, dále plodiny málo a značně konkurence schopné plevelům. K regulaci plevelů se využívá systémové opatření - osevní sledy, meziplodiny a jiné (*Bioinstitut, 2007*).

3.1.9.1 Zásady pěstování rostlin v ekologickém zemědělství

- střídání plodin se subtilním kořenovým systémem s plodinami s mohutným kořenovým systémem a střídání plodin mělce kořenicích s hluboce kořenicími,
- pěstování meziplodin musí být vyrovnáno s menší produkcí kořenové biomasy a posklizňových zbytků,
- co nejdelší vegetační kryt půdy,
- v osevním postupu musí být zastoupeny jeteloviny, luskoviny,
- pro přežití prospěšných organismů musí být i pestrost pěstovaných plodin,
- zabránit erozi půdy správným osevním postupem,
- plodiny málo konkurenčně schopné vůči plevelům jsou střídány s plodinami s větší konkurenční schopností,
- volit odrůdy odpovídající podmínkám stanoviště

- struktura plodin musí zajistit chovaným zvířatům plnohodnotnou vyváženou krmnou dávku,
- plevele se regulují prevencí a agrotechnickými metodami, ne herbicidy, ty jsou zakázány,
- ochrana proti škůdcům je dána správnou agrotechnikou, pesticidy nejsou povoleny,
- hnojení a výživa rostlin jsou založeny na správném osevním postupu, používají se jen organická statková hnojiva, protože lehce rozpustná minerální hnojiva nejsou povolena (*Šarapatka a Urban, 2006*).

3.2 Biopotraviny

Dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů je bioproduktem jakákoliv surovina rostlinného nebo živočišného původu pocházející z ekofarmy, na kterou je vystaven platný certifikát. Jako bioprodukt lze certifikovat nejenom suroviny pro výrobu biopotravin, ale také zástavová zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití (např. vlna, len) (*Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., 2008*).

Ekologičtí zemědělci se snaží najít alternativu namísto konvenčních potravin. Řídí se zákonem č. 242/2000 S. a Nařízením Rady č. 2092/91 a musí být registrováni u Ministerstva zemědělství ČR. Každý ekologicky vyrobený produkt musí být označen razítkem s kódem kontrolní organizace. České výrobky jsou povinně označovány českou státní bio značkou „Produkt ekologického zemědělství“. Jako biopotraviny jsou označovány výrobky, které se snaží o maximální zachování čerstvosti, autentičnosti a přirozených nutričních a sensorických kvalit (barva, vůně, chuť), ale také i o celistvost. Zpracování bioproduktů nezatěžuje životní prostředí. Jsou zde zakázané postupy: iontové měniče, bělení, působení syntetických hormonů, ozařování, požívání barviv, ochucovadel, sladidel, konzervačních látek syntetického původu. Biopotraviny neobsahují geneticky modifikované organismy. Dále se snaží o vyloučení možnosti kontaminace nebo záměny s konvenční potravinou. Také se snaží podávat maximum informací o způsobu úpravy potraviny pro spotřebitele. Někteří lidé si myslí, že biopotraviny jsou předražené. Ano, jsou dražší, ale to proto, že jejich výroba je složitější, s velkým podílem ruční práce a náročnějším zpracováním. Tedy ceny odpovídají podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukovány a zpracovány, ale

zároveň vypovídají o vysoké kvalitě. Prioritou ekologického zemědělství je kvalita, nikoli kvantita produkce (*Bioinstitut, 2007*).

Obr. 6, 7 Evropské logo a Národní logo biopotravin (Mze, 2013)

3.2.1 Argumenty pro biopotravin

Ekologické zemědělství má spoustu výhod, které nám může nabídnout. Tyto výhody jsou uvedeny v publikaci „90 argumentů pro ekologické zemědělství“. Všechny tyto argumenty jsou podloženy výzkumem, řada z nich pochází ze švýcarského Výzkumného ústavu pro ekologické zemědělství FiBL a ke každému bodu je uveden nejméně jeden literární zdroj, který je možno vyhledat a podrobně prostudovat.

Zde jsou uvedeny některé argumenty:

1) BIO je výživnější

Podle studií BIO mléko obsahuje více omega-3-mastných kyselin, a to díky krmení s větším obsahem zeleného krmiva. Bio zelenina a ovoce má větší obsah látek, které jsou významné pro lidské zdraví, což jsou především antioxidanty. Jako pokusné zvíře byl vybrán potkan, který dal přednost biokrmivům před konvenčními krmivy.

2) BIO je bezpečnější

Podle výzkumu má listová zelenina menší obsah dusičnanů až o 10-40%. Biopotravin obsahují o 50-70 % méně reziduí pesticidů. V ekologickém zemědělství je zákaz používat syntetické prostředky na rostliny. K odstranění škůdců dochází za pomoci feromonů, které matou samečka při hledání samičky a nedochází tak k jejímu oplození. Zbavování plevelů probíhá za pomoci mechanické kultivace, která zároveň kypří půdu. Proti mouchám ve stájích jsou použity přírodní prostředky.

3) Produkty s BIO logem jsou zárukou

Do biopotravin se nesmí přidávat syntetická barviva. Neobsahují umělé aromatické látky. Ponechávají si své přírodní vlastnosti, protože jsou šetrně zpracovány.

4) Bioprodukty bez GMO

V ekologickém zemědělství je zakázáno využívat geneticky modifikované rostliny, zvířata a pomocné látky. Je to proti přirozenému způsobu, způsobu co nejbližšímu přírodě. Ekologické zemědělství nahlíží na zvířata jiným pohledem. Pohlíží na ně jako na celek. „Zvířata a rostliny jsou více než jen shluk genů“. EZ se snaží zachovávat vazbu na přírodní systémy.

5) Ekologické zemědělství je zásadové

Ekologičtí zemědělci používají jen osivo a sadbu z ekologické produkce. Zvířata jsou nakupována z ekologického chovu. Každý ekologický chov, který je nově založen, musí projít dvouletým přechodným obdobím. Zvířata jsou krmena biokrmivy- u drůbeže a prasat je to podíl 90 % a u přežvýkavců nesmí být použita konvenční krmiva.

6) BIO je opravdu BIO

Toto označení je chráněno zákonem a produkt musí splňovat požadavky zákona 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství. Ekologické farmy jsou pravidelně a důkladně kontrolovány. Ekologické zemědělství je podrobně definováno Nařízením Rady a zákonem.

7) Zvířata jsou chována přirozeným způsobem

V ekologických chovech je zakázána synchronizace říjí a přenos embryí. Kupírování ocásků u prasat je zakázáno. Zvířata nejsou krmena krmivy obsahující stimulatory růstu nebo užitkovosti. Telata jsou krmena jen mateřským mlékem, a to po dobu nejméně 3 měsíce. U prasat je uplatňován venkovní chov. Na krávy nesmí být použity elektrické imobilizéry, které omezují pohyb zvířat. Slepice v ekologických chovech mají větší výběh. Kuřata v ekologických chovech jsou pomalu rostoucí, proto jsou jejich kosti dostatečně silné. Všechna zvířata v ekologických chovech musí mít výběh nebo pastvu. Krávy jsou krmeny z 90 % objemnými krmivy.

8) Léčba

Nemocná zvířata jsou léčena přírodními prostředky doplněnými o veterinární ošetření. Pokud musí být u zvířat použity syntetické prostředky, platí u nich dvojnásobná ochranná lhůta. Ke snížení použití antibiotik vede dobrá péči o ustájení, čistota, pečlivost, homeopatie. Krávy žijí déle díky prevenci, šetrné péči a dobrým podmínkám (*90 argumentů pro ekologické zemědělství, 2007*).

3.2.2 Negativa přinášející ekologické zemědělství

Podle článku Jaroslava Petra (2010) můžeme vidět ekologické zemědělství i z jiné strany. Jaroslav si myslí, že člověk, aniž by byl milovníkem biopotravin, může uznávat přínosy ekologického zemědělství. Hlavním přínosem podle něj je, že ekologické zemědělství dovoluje nastolit systém, v kterém zemědělci produkují méně potravin a přitom se díky vyšším cenám a dotacím uživí. Prostřednictvím svého článku se snaží také poukázat na to, že abychom si zachránili půdu a biodiverzitu, nemusíme více rozšiřovat ekologické zemědělství, ale přestat zastavovat hypermarkety a dalšími stavbami velkou část krajiny. Zpod těchto budov se zemědělská půda těžko získá zpět. Jeden z odborníků, který se začal zabývat hodnocením efektů ekologického zemědělství v podmínkách Velké Británie, je profesor Tim Benton. Zabýval se hodnocením fauny a flóry na zhruba dvou stovkách polí. Tvrdí, že studie, které dokazovaly, že na ekologicky obhospodařovaných polích se mnohem větší biodiverzita, toto tvrzení přehánějí. Podle něj se druhová pestrost živočichů a rostlin zvýší díky ekologickému hospodaření jen o 12 %. Je to díky tomu, že ekologičtí zemědělci hospodaří v oblastech, které mají už danou vyšší biodiverzitu. V krajině kolem ekologických farem je např. více lesů a členitější krajina. Pole v těchto oblastech by měla vyšší biodiverzitu i bez ekologického hospodaření a udržela by si ji, i kdyby se tam hospodařilo konvenčně.

Uvedme si pár negativních vlivů, které byly odhaleny na základě studií profesora Bentona (2010). Jeho studie říká, že konvenčně hospodařící zemědělci, kteří sousedí s ekologickými zemědělci, jsou nuceni užívat více herbicidů, protože se na konvenční pole dostává více a více plevelů z ekologických polí, která jsou zaplevelená. Nizozemská studie z roku 2001 prokázala, že ptactvo dává přednost raději konvenčním polím a dávají přednost i konvenčně pěstovaným plodinám. Bentonovy studie prokázaly, že pěvci si vybírají konvenční sady mnohem více než sady v ekologických farmách.

3.3 ZLÍNSKÝ KRAJ

3.3.1 Charakteristika

Zlínský kraj leží na jihovýchodě České republiky. Je tvořen okresy Zlín, Vsetín, Uherské Hradiště a Kroměříž. Sousedí se třemi kraji, a to na jihozápadě s krajem Jihomoravským, na severozápadě s krajem Olomouckým a na severu s Moravskoslezským krajem. Od jihu až po severozápad leží Zlínský kraj na hranicích se Slovenskem. Jeho rozloha činí 3 963 km² a je čtvrtým nejmenším krajem ČR a zaujímá 5 % její plochy. Hejtmanem tohoto kraje je Stanislav Mišák (www.kr-zlinsky.cz). Počet obyvatel je zde 585 583, což bylo zaznamenáno k 30. 9. 2014 Českým statistickým úřadem. Hustota zalidnění je zhruba 149 obyvatel/km² (www.cs.wikipedia.org).

Obr. 8,9 Mapa (www.valasskemezirci.cz) a znak (www.wikipedia.org) Zlínského kraje

3.3.2 Entografické oblasti

Slovácko - Tato oblast se rozprostírá od města Napajedla až k soutoku řeky Moravy a Dyje. Slovácko se rozděluje na Hornácko (okolí Starého Hrozenkova), luhačovické Zálesí (oblast mezi Slováckem a Valašskem) a Dolňácko (oblast Pomoraví). Je to spíše rovinatá oblast, která má starou rolnickou kulturu. Nejznámější slavnost, která se koná na jaře v obci Vlčnov, je Jízda Králů.

Valašsko - Toto označení vzniklo na základě Valachů, kteří pocházejí z Rumunska a ve 14. století migrovali na severovýchodní Moravu. Tito Valaši s sebou přinesli pastevectví. Tito lidé se museli přizpůsobit nepříznivým podmínkám a dali tak krajíně charakteristický symbol v podobě roubenek s jizbou, kde je pec a ohniště a nad ní je komín. Tato obydlí se podařilo dochovat ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod

Radhoštěm. Hlubokou tradici má v tomto kraji sběr ovoce a páleníctví, nejvíce je známá pálenka slivovice.

Haná - Kultura je zde nížinného typu, proto se tato oblast liší svými stavbami jednoduchostí a rozmístěním budov kolem dvora. Tyto budovy nalezneme v Rymicích. Chalupy mají doškovou střechu a domy jsou zde roubené, omazané hlínou. Tato oblast má i svůj typický kroj, který patří k nejhonosnějším na Moravě. Z lidové výroby se zde zachovala výzdoba velikonočních vajec neboli kraslic lepených slámou (www.kr-zlinsky.cz).

3.3.3 Historie

K zřízení tohoto kraje, spolu s dalšími kraji došlo na základě článku 99 a následující Ústavy České republiky, ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, který stanovuje názvy krajů a jejich vymezení výčtem okresů a pro vyšší územní samosprávné celky stanovuje označení „kraj“. Spolu s ostatními kraji kraj Zlínský vznikl 1. ledna 2000. Všechny kraje získaly samosprávné kompetence na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), dne 12. listopadu 2000, kdy probíhaly první volby do jejich nově zřízených zastupitelstev. Kraje se členily už dříve, a to v letech 1948-1960 na základě zákona č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení. Mezi lety 1949-1959 spadal Zlínský kraj pod kraj Gottwaldský. Tento kraj byl však v roce 1960 zrušen a jeho území bylo rozděleno mezi kraj Jihomoravský (okres Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště) a Severomoravský (okres Vsetín). V roce 2000 oddělením těchto okresů krajů Jihomoravský a Severomoravský, vznikl kraj Zlínský. Ve stejné době byla prosazena myšlenka změnit název kraje na Východomoravský, nakonec však zůstal původní název (www.cs.wikipedia.org).

3.3.4 Geografie

Povrch kraje je členitý, kopcovitý, tvořený pahorkatinami a vrchovinami. Podél povodí řeky Moravy se táhne rovinná úrodná oblast Haná a Slovácko. Na severu kraje najdeme Moravskoslezské Beskydy s nejvyšší horou tohoto kraje, kterou je Čertův mlýn (1 206m). Na východě leží Javorníky s nejvyšší horou Velký Javorník (1 071m). V jižní části kraje se rozléhají Bílé Karpaty s nejvyšším bodem Velká Javořina (970m), která tvoří hranici mezi Slovenskem. Směrem na jih od Moravskoslezských Beskyd leží Hostýnsko-Vsetínská hornatina a Vizovická vrchovina. Na jihozápadě se rozkládají Chřiby s nejvyšším bodem Brno (587). Od západu Olomouckého kraje až do okresu

Zlín se lemuje Hornomoravský úval. Kolem řeky Moravy probíhá Dolnomoravský úval, zasahující až do Jihomoravského kraje.

Od západu k jihu teče řeka Morava, do které se vlévá většina toků. Jsou jimi řeka Bečva, která dál rozděluje na Rožnovskou a Vsetínskou Bečvu a řeka Olšava (www.businessinfo.cz). Do Zlínského kraje zasahují dvě chráněné krajinné oblasti: CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty (www.kr-zlinsky.cz).

3.3.5 Turistika

Tento kraj zaujme každého svou atraktivitou, která vyplývá z množství přírodních, kulturních a historických podmínek. Je to kraj, který se liší od ostatních krajů tím, že nabízí horské oblasti, vinařská údolí, zahradní architekturu, lázně, řadu církevních památek a historické stavby. Nejvíce navštěvované milovníky lázeňských procedur, přírodních pramenů a lázeňských oplatků je lázeňské město Luhačovice. Toto město je typické svou architekturou, na které má značný podíl významný architekt Dušan Jurkovič. Region nabízí bohatou škálu sportovních aktivit: lyžařské areály, horolezecké stezky, a cyklostezku Bečva, která je nazývána „královna stezek Moravy“. Zajímavý zážitek zažijete plavbou po Baťově kanále. Nalezneme zde mnoho památek hmotných i nehmotných, zapsaných do Listiny světového dědictví UNESCO, např. arcibiskupský zámek a Květná zahrada v Kroměříži a Jízda Králů v obci Vlčnov. Region nám nabízí také hrady a zámky: hrad a zámek v Buchlovicích, zámek ve Vizovicích a další. Nesmíme zapomenout na Valašské muzeum v přírodě a skanzen v Rožnově pod Radhoštěm a na areál staveb na Pustevnách, kde je poblíž socha pohanského boha Radegasta (www.businessinfo.cz).

3.3.6 Průmysl

V tomto kraji má větší úlohu průmysl, než zemědělství. V kraji jsou zastoupena následující odvětví:

- Textilní a kožedělný: Zlín - obuvnictví (firma Baťa), Otrokovice, Slavičín, Uherský Brod - obuvnictví, Rožnov pod Radhoštěm – punčochy (firma Loana).
- Gumárenství a zpracování plastů: Napajedla - výroba hraček a PVC (firma FATRA Napajedla), Barum Contiental Otrokovice, gumárny Zubří.
- Strojírenský: Zlín (ZPS), Otrokovice (Moravan), Kunovice (Let Kunovice), Uherské Hradiště, Vsetín, Hulín.
- Stavební: Zlín.

- Potravinářský: masný průmysl- Zlín, Kroměříž,
  - : pivovarnictví - Gerhard, Radegast, Uherský Brod, Pivovar Janáček,
  - : konzervárny – Hamé Babice, OTMA Uherské Hradiště,
  - : lihovary- Rudolf Jelínek,
  - : čokoládovna- Nestlé Holešov.
- Dřevozpracující: Bystřice pod Hostýnem.
- Chemický: Valašské Meziříčí (DEZA), Vsetín (www.kr-zlinsky.cz)

3.3.7 Nerostné suroviny

Zlínský kraj je chudý na nerostné suroviny. Ve větší míře se zde využívají ložiska cihlářských hlín, šterkopísků a stavebního kamene. Značný význam má zde těžba pískovce. Ve velmi malé míře zde najdeme naleziště ropy a zemního plynu (www.businessinfo.cz).

3.3.8 Půda

Z celkové plochy Zlínského kraje zabírá zemědělská půda 49,1 % a lesní půda 50,9 %. Je to dáno svažitostí a členitostí terénu. Proto je velká část půdy v tomto kraji těžce obdělávatelná. Nejvíce zemědělské půdy je v okrese Uherské Hradiště (58,1 % půdy z celkové výměry okresu, z toho je 71,5 % půdy orné) a nejméně zemědělské půdy v okrese Vsetín, kde z 83,8 % půdy zabírají lesy, převážně smrkové.

Větší část půdy v tomto kraji je chudá na obsah minerálů, s výjimkou draslíku a hořčíku s nedostatkem humusu. Jsou zde hnědé půdy vrchovin a podzoly, které směrem na jih přecházejí do hnědých půd nížin. V kopcovitých a hornatých částech jsou šterkovité kamenité, středně těžké až těžké půdy. V úvalech je půda úrodná. Je zde hnědozem a černozem a v okolí řeky Moravy je kvalitní lužní půda (www.businessinfo.cz).

3.3.9 Podnebí

Zlínský kraj leží v mírném pásmu, pro nějž je typické střídání ročních období. Jako jeden z mála, má tento kraj rozdílné přírodní podmínky a podnebí. Rozdíl najdeme mezi Hanou, kde je spíše nížinatá oblast, teplo a úrodná zem a Beskydy, což je drsná a méně úrodná oblast kopcovitého rázu. Nejteplejšími místy jsou Dolnomoravský úval a Hornomoravský úval, zasahující do oblasti Haná. Průměrná teplota v létě je okolo 19 °C, celoroční průměrná teplota činí 8 °C a srážky dosahují max. 600 mm. Sníh se v tomto kraji zdržuje až 90 dní v roce. Nejchladnější místo v tomto kraji je na

jihozápadě Beskyd, kde je celoroční průměrná teplota $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$, srážky zde dosahují až 1 000 mm a sníh zde vydrží až do poloviny roku (*Podhorský, 2006*).

3.3.10 Zemědělství

V úrodné oblasti, na jihu kraje v okrese Uherské Hradiště, se pěstuje především pšenice, ječmen, cukrovka, ovoce, vinná réva, česnek. V této oblasti, je rozšířený chov skotu, popřípadě prasat. V horských oblastech, především na Valašsku je nejrozšířenější chov ovcí a skotu. Jelikož jsou podmínky náročnější, pěstuje se zde hlavně obilí – ječmen, oves (*www.kr-zlinsky.cz*). Vývoj zemědělství ve Zlínském kraji od roku 2010 uveden v Tabulce 1.

Tabulka 1 Vývoj zemědělství ve Zlínském kraji od roku 2010 (www.czso.cz)

	2010	2011	2012	2013	2014
Obilniny-osevní plocha v ha (k 31.5.)	56 987	56 461	56 201	55 615	54 856
Obilniny -sklizeň (t)	288 556	347 431	275 983	309 926	357 412
Stav skotu (k 1.4.)	58 962	59 153	59 135	58 303	60 328

3.4 Ekologické zemědělství ve Zlínském kraji

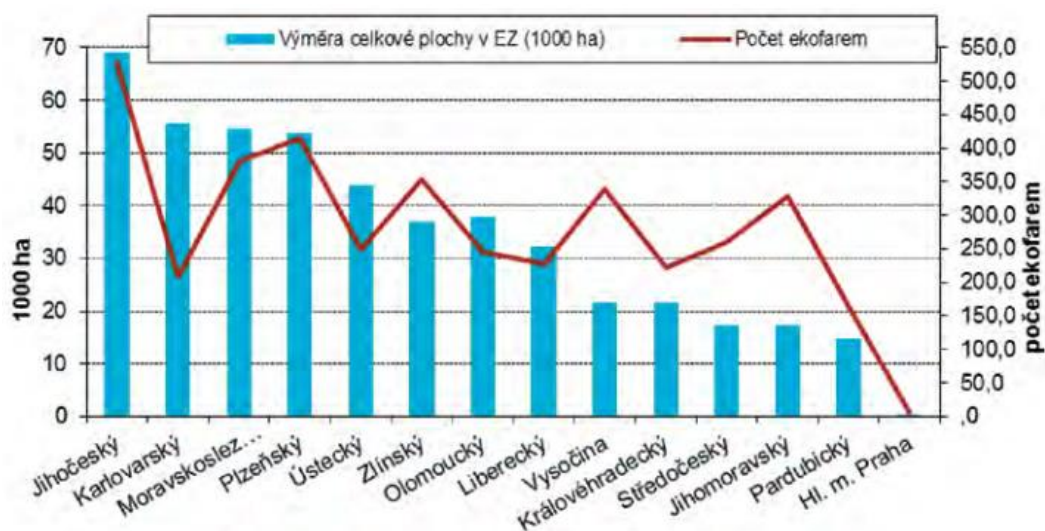
Podle přehledu ekologických subjektů na stránkách Ministerstva zemědělství je v tomto kraji 360 právnických osob zabývajících se činností týkající se ekologického zemědělství. Oproti tomu Tabulka 3 nám ukazuje, že v roce 2013 bylo ve Zlínském kraji zaznamenáno 354 ekofarem. Jsou to ekologičtí zemědělci, výrobci biopotravin, distributoři, dovozci či vývozci do (ze) 3. zemí, výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv nebo ekologického rozmnožovacího materiálu, ekologický chovatel včel, ryb, ekologický pěstitel hub, ekologický sběrač volně rostoucích rostlin a ostatní činnosti (Mze, 2013). V České republice je nejvíce ekofarem v Jihočeském kraji, Plzeňském, Moravskoslezském. Zlínský kraj je na 4. místě. To můžeme vyčíst z Grafu 1. Z tabulky 2 vyplývá, že ve Zlínském kraji se nejvíce chovají v podmínkách ekologického zemědělství tato zvířata: skot a ovce.

Tabulka 2 Ekologické chovy zvířat v ČR v roce 2013 (www.czso.cz)

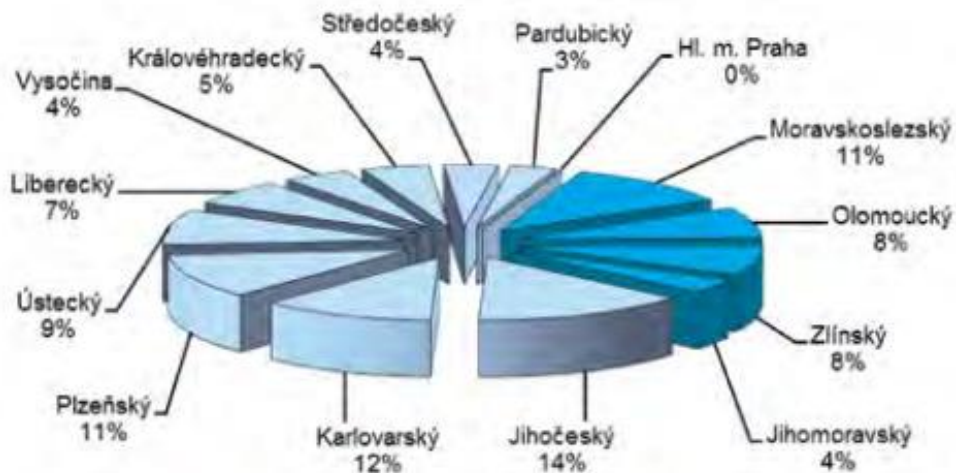
	skot	prasata	ovce	kozy	drůbež	králíci	koně	včelstva
Česká republika	173 908	5 389	70 768	6 777	24 264	669	5 144	503
kraj/region:								
Hlavní město Praha	-	-	-	-	-	-	-	-
Středočeský	3 431	69	5 301	532	3 641	50	222	73
Jihočeský	27 002	2 582	6 947	1 090	879	99	596	98
Plzeňský	17 729	120	7 129	168	1 219	10	493	5
Karlovarský	27 628	490	8 195	1 139	6 405	-	646	6
Ústecký	15 371	452	4 177	520	4 382	34	585	3
Liberecký	13 639	73	7 437	1 053	4 236	150	610	19
Královéhradecký	7 757	25	4 541	229	563	70	483	68
Pardubický	4 238	13	1 963	149	104	16	66	3
Vysočina	9 059	1 162	3 427	768	519	105	189	98
Jihomoravský	1 045	135	2 699	153	60	50	49	-
Olomoucký	12 520	34	3 641	90	259	50	326	-
Zlínský	12683	191	7997	196	551	29	407	23
Moravskoslezský	21 806	43	7 314	690	1 446	6	472	107

Tabulka 3 Počet ekofare a výměra celkové plochy v EZ v krajích v roce 2013
(www.eagri.cz)

Kraj	Počet ekofare m	Výměra celkové plochy		Z toho v přechodném období		Průměrná ekofarma ha
		ha	%	ha	%	
Jihočeský	529	69 079,60	14,5	3 568,7	5,2	130,6
Karlovarský	208	55 639,60	11,7	1 264,6	2,3	267,5
Moravskoslezský	381	54 640,0	11,5	1 848,8	3,4	143,4
Plzeňský	414	53 628,10	11,3	5 805,8	10,8	129,5
Ústecký	249	43 912,20	9,2	1 375,7	3,4	176,4
Olomoucký	245	37 937,30	8,0	1 822,5	4,8	154,8
Zlínský	354	36 939,70	7,8	2 017,4	5,6	104,3
Liberecký	228	32 153,30	6,7	845,6	2,6	141
Královéhradecký	222	21 564,90	4,5	915,8	4,2	97,1
Vysočina	339	21 555,7	4,5	1 421,2	6,6	63,6
Jihomoravský	328	17 364,60	3,6	1 525,7	8,8	52,9
Středočeský	260	17 251,8	3,6	1 892,5	11,0	66,4
Pardubický	163	14 772,90	3,1	777,0	5,3	90,6
Hl. m. Praha	6	35,7	0,0	17,2	5,3	5,9
Celkem	3 926	476 478,4	100,0	25 151	48,2	121

Graf 1 Počet ekofare a výměra celkové plochy v Ez v krajích ČR v roce 2013
(www.eagri.cz)

Graf 2 Podíl krajů na celkové výměře v EZ v roce 2013 (www.eagri.cz)

Graf 3 Podíl krajů na celkovém počtu farem v EZ v roce 2013 (www.eagri.cz)

Farem zabývajících se ve Zlínském kraji činností v ekologickém zemědělství je hodně, proto jsou dále popsány jen ty nejzajímavější. Činnost těchto farem je různorodá od chovu skotu, přes pěstování BIO jablek a pěstování vína až po pečení chleba. O těchto farmách jsem si přečetla z článku Aktuality a zajímavosti z ekologického zemědělství ve Zlínském kraji (Mze, 2013).

3.4.1 Firma Jasno spol. s.r.o.

Firma Jasno se nachází ve valašské vesnici Jasenná, na úpatí Vizovických hor, mezi městy Vsetín a Vizovice. Ředitel společnosti je Ing. Jiří Mikuláščík. Společnost byla

založena před více než 20 lety a zabývá se těmito oblastmi: podnik služeb v zemědělství, mezinárodní kamionová doprava, zemědělská prvovýroba, servis vozidel a zemědělské techniky. Firma Jasno je držitelem certifikátu ekologického zemědělství od 4. 6. 2014. Od roku 1993 se Jasno zabývá chovem masného skotu plemene Charolais. Důvodem chovu tohoto plemene je jeho velká masná užitkovost, vysoké denní přírůstky, nízký podíl loje a také žádanost na evropském trhu. V současnosti firma chová zhruba 500 kusů dobytka, z toho 220 kusů krav. Chov je zaměřený na čistokrevnou plemenitbu, kde jsou hlavním produktem plemenní býčci a plemenné jalovičky. Současným hlavním produktem jsou zástavoví býčci, určení zpravidla na export. Zvířata jsou na pastvách zhruba 200 dní v roce. Kromě certifikátu o ekologickém zemědělství je firma držitelem certifikátu BIO potravin. V oblasti zemědělství se firma Jasno kromě chovu skotu zabývá chovem koní plemen Paint Horse a Quater Horse (www.jasno.eu).

Obr. 10 Firma Jasno spol. s.r.o. - plemeno charolais (www.jasno.eu)

3.4.2 Ekologická farma Stupava s.r.o.

Společnost byla založena v roce 2002 za účelem ekologického hospodaření. Farmu Stupava můžeme najít nedaleko Uherského Hradiště v obci Stupava. Spolu s Ekozeas Bánov s.r.o., patří Ekologická farma Stupava do skupiny Lukrom stejnojmenné společnosti Lukrom. Ekologická farma Stupava se zabývá jak rostlinnou výrobou, tak

živočišnou. Hospodaří na 630 ha trvalých travních porostů. Farma se zabývá chovem krav bez tržní produkce mléka. Celkový počet krav BTPM je 80 ks. Kromě býčků, kteří jsou po skončení pastevního období prodáni na výkrm, chová farma 30 kusů jalovic ve věku 1-2 let. Část jalovic si farma ponechává pro samostatný obrat stáda. Ekologická farma chová především plemeno charolais a masný simental (www.lukrom.cz).

3.4.3 Firma Ekozeas Bánov s.r.o.

Společnost se nachází v obci Bánov, nedaleko Uherského Hradiště. Ekozeas Bánov s.r.o. vznikla v roce 2004. Jejím účelem je ekologické hospodaření. Spolu s Ekologickou farmou Stupava s.r.o. patří Ekozeas Bánov s.r.o. do skupiny Lukrom. Společnost se ubírá směrem rostlinné i živočišné výroby. Pole zabírají plochu 180 ha, louky a pastviny jsou na ploše 900 ha. Na polích se pěstuje pšenice, oves a ječmen. Živočišnou výrobu tvoří chov krav bez tržní produkce mléka, chovem zastavovaných telat. Hlavním cílem je pastva na území Bílých Karpat, která má účel udržovat krajinu. Jsou zde chována plemena charolais, masný simental a piemontese. V Bystřici pod Lomníkem a Komni zvířata využívají budovy jako zimoviště. Celkem chovají 250 krav a 150 jalovic (www.lukrom.cz).

3.4.4 Ekologická farma Sádky

Ekofarma Sádky se nachází u obce Kunovice, vedle Uherského Hradiště v regionu Slovácko. Součástí ekofarmy je romantický agropenzion a cyklocentrum. Areál farmy se nachází na vinařské cyklostezce, která vede ze severní Moravy až do dolního Rakouska. Ekologická farma se rozkládá o rozloze téměř 5 ha. Od roku 1998, kdy se farma začala stavět, docházelo k rekultivaci velmi zničené a zaplevelené přírody. Dříve zde totiž stála skládka odpadů. V roce 2007 Ekofarma Sádky získala certifikát BIO. Ekofarma Sádky je zaměřená na pěstování BIO ovoce. Z různých druhů ovoce jsou to především BIO jablka, proto největší část sadů farmy zabírají jabloňové stromy. Druhou nejvíce pěstovanou plodinou sadů jsou švestky krajové odrůdy, tzv. durancie. Dále se zde pěstují hrušky, meruňky a třešně, oskoruše nebo mirabelky. Na této farmě je i možnost samosběru jejich BIO jablek v podzimním období. Ekologický provoz na farmě pomáhají udržet některé druhy ptáků, kterým farma vybuodovala ptačí budky. Ptáci pomáhají farmu zbavovat od škůdců, jelikož nesmí používat syntetické přípravky pro ochranu rostlin. Jendou ze zajímavostí je, že Biofarma Sádky Kunovice je jednou

z mála lokalit, kde žije velmi vzácný motýl Pestrokrídlec podražcový (www.farmasadky.cz).

3.4.5 Rodinné vinařství Kabudcovi

Vinařství se nachází v oblasti Bílých Karpat, ve vesnici Lipov, nedaleko Veselí na Moravě. Hroznové víno je v současné době pěstováno na ploše 10 ha. Půda je zde jílovitá a vytváří příznivé podmínky pro pěstování bílých a modrých odrůd vín. Z bílých odrůd se zde pěstuje Rulandské šedé, Sylvánské zelené, Chardonnay a Ryzlink rýnský. Modré odrůdy jsou pěstovány pro produkci růžového vína. Jsou to zejména odrůdy Merlot a Svatovavřínecké rose. Rodinné vinařství Kabudcovi je organické, proto je zde víno pěstováno v souladu s pravidly ekologického zemědělství. Tento způsob pěstování se snaží Kabudcovi udržovat už po několika generacích. Jelikož pěstují víno tímto způsobem, nesmí se zde hnojit minerálními hnojivy a rostliny nesmí být chemicky ošetřeny. Kvalita jejich vína spočívá především v tom, že při výrobě vína jsou minimálně použity antioxidační a siřící přípravky. Na trh Vinařství Kabudcovi uvádí nejen vína jakostní, ale především vína přívlastková, vína, která nejsou doslazována řepným cukrem. Jejich specialitou jsou vína ledová a slámová. Svým zákazníkům nabízí degustaci vín, kde mají možnost poznat kvalitu jejich vín (www.vinozhornacka.cz).

3.4.6 Řemeslná pekárna Vaverka

Pekárna Vaverka je malá rodinná pekárna zabývající se ruční výrobou. Pekárna se nachází v Kunovicích a obchody, kde si můžeme koupit jejich produkty, jsou v Uherském Hradišti a v Ostrožské Nové Vsi. Jejich specialitou je přírodní kváskový celozitný chléb. Kromě tohoto chlebu pečou i chléb žitný, žitný celozrnný, špaldo-žitný a pšenično-žitný. Základem všech mouk je žitný kvásek, ke kynutí se nepoužívají kvasnice. Dalšími surovinami jsou pitná voda, mořská sůl, BIO kmín, BIO lněné semínko a samozřejmě BIO mouka, která se liší podle druhu chleba. Formy na chleba jsou vymazávány řepkovým nebo olivovým olejem vysypaným BIO žitnou celozrnnou moukou. Vaverkův chléb se snaží vrátit se k původní receptuře pečení chleba, která se liší od té dnešní hlavně tím, že neobsahuje žádná éčka, zlepšující přípravky, žádná barviva, žádné konzervanty a žádné chemické látky. Chléb je pečen jen z vyjmenovaných surovin. Díky tomu mají alergici přehled, co chléb obsahuje. Všechny použité suroviny pro výrobu chleba, pocházející z ekologického zemědělství. Tyto suroviny jsou velice zdravé, mají příznivý vliv na trávicí trakt, obsahují řadu stopových

prvků, polynenasycené mastné kyseliny, působí proti zácpě, nádorům, posilují imunitní systém a mají další velice významné vlastnosti. Pekárna Vaverka se snaží svou řemeslnou prací zachovat starý princip pečení a výroby chleba a dát tak jinou chuť chlebu, „ tu pravou“ (www.pekarnavaverka.cz).

Obr. 11 Žitný chléb (www.pekarnavaverka.cz)

4 ZÁVĚR

Ekologické zemědělství nabízí nový rozměr zemědělství. Snaží se být více v souladu s přírodou a nijak jí neškodit, na rozdíl od konvenčního zemědělství, kterému jde hlavně o kvantitu, nejvyšší užitkovost a největší zisk. Organické zemědělství se snaží dbát nejen na životní prostředí, ale i na pohodu zvířat a na, to jak je s nimi zacházeno. Ekologickému zemědělství záleží na tom, aby produkty, které si my lidé kupujeme, neohrožovaly náš zdravotní stav, ale naopak přispívaly našemu zdraví.

Musíme si uvědomit, že v poslední době se do naší republiky dováží spousta nekvalitních výrobků z jiných zemí a díky tomu upadá celkově i naše zemědělství. Proto bychom měli zasáhnout hlavně my spotřebitelé, kteří na to máme velmi významný vliv. Tím, že tyto produkty nebudeme kupovat, zamezíme nejenom jejich dovozu, ale hlavně prodeji u nás.

Na druhou stranu je také fakt, že stále více a více lidí se začíná zajímat o bioprodukty. Postupně vzniká i celá řada ekofarem se zájmem prodávat regionální BIO výrobky, a dokonce poskytují i služby, kde si sami můžete vyzkoušet, jak se dané produkty vyrábějí, nebo se můžete podílet na péči o zvířata.

Biopotraviny by měly být ohodnoceny takovou cenou, za jakou byly vyprodukovány a zpracovány. Musíme si uvědomit, že tyto kvalitní potraviny byly vyrobeny nikoli strojově, ale ručně s velkou péčí o rostliny i zvířata, kdy bylo oproti konvenčním potravinám velmi dbáno na zachování vysoké nutriční hodnoty.

Zlínský kraj má různorodé přírodní podmínky. Nejúrodnější oblastí je Haná, avšak nejvíce zemědělské půdy je v okrese Uherské Hradiště, které se nachází v oblasti Slovácka. Od toho se odvíjí i chov zvířat. Nejpríznivější podmínky jsou zde pro chov ovcí a skotu. Chov ovcí je typický především pro oblast Valašsko. Tento chov je velmi rozšířený, ale z hlediska ekologického zemědělství není zas tak rozšířený, jako chov skotu. Jelikož jsou v tomto kraji velice dobré podmínky pro chov ovcí, mohl by se tento chov více rozvinout. Důležitý vliv na rozvoj chovu ovcí ve Zlínském kraji má především zájem spotřebitelů o ovčí BIO produkty. V poslední době zájem o tyto produkty vzrůstá.

Lidé si pomalu začínají uvědomovat, že kvalita potravin klesá. Nejen na Valašsku, čehož jsem si všimla, roste stále větší zájem o domácí produkty a dochází

k rozvoji nejen malochovu, ale i ekologického chovu. Stále více lidí začíná mít zájem o kvalitní potraviny a je ochotna za ně zaplatit danou cenu.

Podle farem uvedených v mé práci, soudím, že je v tomto kraji nejvíce rozšířený ekologický chov krav BTPM. Podle počtu ekologických farem, je ekologické zemědělství ve Zlínském kraji na 4. místě, což je velice dobrý ukazatel.

Jelikož je ekologické zemědělství celkem mladé, je stále v rozvoji. Co se týče po marketingové stránce, má toto zemědělství stále s čím přicházet na trh.

5 PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

- 90 argumentů pro ekologické zemědělství [online]. 1. vyd. Překlad Jiřina Pavelková. Olomouc: Bioinstitut, 2007, 16 s. [cit. 2015-04-05]. Praktická příručka (Bioinstitut), č. 3. ISBN 978-808-7080-078. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/216592/_90argumentutext_web.pdf
- Alternativní chovy, doc. Ing. Martina Lichovnicková, Ph.D., Ekologický chov kura domácího. [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=2087
- Český statistický úřad. [online]. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://notes.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/zemedelstvi-xz>
- EAGRI [online]. 2009 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/krajske-a-regionalni-site/zlinsky-kraj/uskutecnene-akce/aktuality-a-zajimavosti-z-ekologickeho.html>
- eAgri Zemědělství. [online]. 2009 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/kontrola/>
- Eko farma Sádky [online]. 2008 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.farmasadky.cz/Bioovoce-Biosad-Ekofarma-Sadky-Kunovice.aspx>
- Ekologické zemědělství. [online]. [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.mesto-zatec.cz/e_download.php?file=data/editor/217cs_34.pdf&original=265.pdf
- Ekologické zemědělství. *BIOINSTITUT* [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.bioinstitut.cz/ekologicke.html>
- Ekologické zemědělství- příliš velký luxus. *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://jaroslavpetr.bigblogger.lidovky.cz/c/141836/Ekologicke-zemedelstvi-prilis-velky-luxus.html>

- Ekologické zemědělství Olomouckého kraje. Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny [online]. 2007 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: http://www.bioinstitut.cz/publikace/documents/OLK_zemedelstvi_CJ.pdf

- Highland cattle. [online]. 2009 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.highland.cz/galerie-skotsky-nahorni-skot.htm>

- Charakteristika Zlínského kraje. BusinessInfo.cz [online]. 1997 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-zlinskeho-kraje-2261.html>

- Irish Hereford. [online]. [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://irishhereford.com/>

- Jasno: Jasenná-Zlín [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.jasno.eu/>

- Lukrom [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.lukrom.cz/cs/efs.html>

- Pekárna Vaverka: Přírodní kváskový chléb [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://pekarnavaverka.cz/>

- PETRŮSEK, Jaroslav. Charakteristika biofarem a jejich produktů ve Zlínském kraji [online]. Zlín, 2011 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/16376/petr%C5%AFsek_2011_bp.pdf?sequence=1. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

- PODHORSKÝ, Marek. Zlínský kraj. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Freytag, 2006. ISBN 80-731-6147-8.

- Přehled ekologických subjektů. Eagri [online]. 2009 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/Prehled.aspx?stamp=635485462668658718>
- Pstrosi-hamr. [online]. [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.pstrosi-hamr.cz/>
- Ročenka 2013: Ekologické zemědělství v České republice [online]. Praha, 2013 [cit. 2015-04-06]. ISBN 978-80-7434-177-9. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/356090/rocenka_EZ_2013_web.pdf
- Strevlik. [online]. 2012 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.strevlik.cz/verejnost/farma>
- Superstudent.cz. [online]. 2008 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://referaty.superstudent.cz/materialy/zlinsky-kraj>
- ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. Ekologické zemědělství v praxi. Šumperk: PRO-BIO, 2006, 502 s. ISBN 80-87080-00-9
- ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. Organic agriculture. 1. vyd. Prague: IAEI, 2009, 338 s. ISBN 978-80-86671-69-7.
- Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 320/2002 Sb. a zákonem č. 553/2005 Sb. včetně vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství: s komentářem; Nařízení rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 ; Úplné znění Nařízení komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a

kontrolu. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2008, 137 s. ISBN 978-80-7084-745-9

- Víno z Hornácka [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.vinozhornacka.cz/index.php>
- Wikipedie: Zlínský kraj. [online]. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Zl%C3%ADnsk%C3%BD_kraj
- Zemědělství. *Eagri* [online]. 2009 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/biopotraviny/>
- Zemědělství celkem. Český statistický úřad [online]. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/2126-11-n_2011-01
- Zemědělství. Český statistický úřad [online]. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xz/zemedelstvi-xz>
- Zlínský kraj. *Město Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.valasskemezirici.cz/doc/22968/>

6 SEZNAM OBRÁZKU

Obr. 1 Multifunkční model ekologického zemědělství	11
Obr. 2 Hobby plemeno highland	17
Obr. 3 Masné plemeno hereford	17
Obr. 4 Koza bílá krátkosrstá	19
Obr. 5 Suffolk	19
Obr. 6 Evropské logo biopotravin	23
Obr. 7 Národní logo biopotravin	23
Obr. 8 Mapa Zlínského kraje	27
Obr. 9 Znak Zlínského kraje	27
Obr. 10 Firma Jasno spol. s.r.o. - plemeno charolais	33
Obr. 11 Žitný chléb	38

7 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1 Vývoj zemědělství ve Zlínském kraji od roku 2010	31
Tabulka 2 Ekologické chovy zvířat v ČR	32
Tabulka 3 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích v roce 2013	33
Graf 1 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v Ez v krajích ČR v roce 2013	33
Graf 2 Podíl krajů na celkové výměře v EZ v roce 2013	34
Graf 3 Podíl krajů na celkovém počtu farem v EZ v roce 2013	34

8 SEZNAM ZKRATEK

EZ	Ekologické zemědělství
GMO	Geneticky modifikované organismy
Mze	Ministerstvo zemědělství
BTPM	Bez tržní produkce mléka
DDT	Dichlordifenyltrichlorethan
EU	Evropská unie
NR	Nařízení Rady
ČR	Česká republika
CHKO	Chráněná krajinná oblast